



## **De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis**

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||  
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm  
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex  
Tomorvm Editionem ...

**Surius, Laurentius**

**Coloniae Agrippinae, 1586**

**VD16 ZV 1269**

De S. Godefrido Comite Cappenbergensi.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)

chus, quò illam monacham deducerent. Responderunt illi, non se monacham ducere, sed beghinam Delphensem. Monachus verò diligenter annotans horam illam, venit Delphos, putans eam fuisse sororem suam, quæ in eo debebat Beghinagio piè & religiosè. Sed cum sororè suam viuam cernebat, comperit aliam sibi apparuisse. Præstet nobis Christus virginum sponfus, vt in sanctorum eius numeru adscribi digni simus, Amen.

VITA BREVIS S. MELANII REDONENSIS  
EPISCOPI, EX D. GREGORII TVRONEN. DE  
*gloria Confessorum cap. 55.*

6 Ianuarij



MELANIVS autem Redonicæ vrbs Episcopus, post innumerabilium signa virtutum iugiter intentus celo, emicuit seculo: super cuius sepulcrum mira Christiani fabricam celsitudine leuauerunt. Sed in stinctu maligni, qui semper bonis aduersatur opibus, quodam tempore ab igne comprehenditur. Palla verò erat lignea, quæ sanctum Confessoris tegebat sepulcrum. Illic igitur vbi tignorum congeries flamma dominante truncatur, ruunt tegula cum lignis, & reliquo tecti apparatu, vna quæ è trabibus summatato capite impetu ruine præpulta, super tumulum sancti ruit. Quæ non modò succedere pallam, verum etiam conterere inter se & lapidem sepulchri poterant. Ruit insuper & immensa multitudo carbonum. Alia quoque vela, quæ vel parietibus, vel ostijs dependebant, ad primum flammæ flatum exusta sunt. Hæc verò palla non solum non vsta, verum etiam nec in superficie ab igne dedecorata est. Igitur expleto incendio, ingrediuntur populi cum eiu latu magno, & vsque ad sepulcrum Antistitis properant, inter stetus & lachrymas noua gaudia percepturi. Remouent à tumulo ligna cum flammis, apprehensum, quæ tumuli velum, excussis prunis, mirantur omnes illæsum.

S. Melanij sepulcrum ab igne non leditur.

SURIUS

qber  
uober  
RVIII  
5

VITA GODEFRIDI COMITIS CAP-  
PENBERGENSIS, NECDVM QVOD SCIAM IN SANG.

*tos Relati, à quodam monacho Præmonstratensi eius contemporaneo edita, sed per nos mutato stylo nonnihil contracta. Videat Lector de eodem Comite in vita S. Nortberti, quæ est 3.*

*Tomo 6. Iulij, cap. 30.*



EMPORIBUS beati Ludgeri primi Episcopi Monasterij, & Caroli Magni Regis, mons, quem Germani Cappenberg vocant, inhabitabatur: sed quòd aliquandò in monasterium mutandus esset, longè ante diuinitus reuelatum est. Itaque anno Christi millesimo centesimo vicesimo secundo castrum Cappenbergense monasterium effectum est: atque ab eo tempore multi è fratribus nostris diuersis in locis Episcopi, Abbates, Præpositri, Prælati instituti sunt, non sine Ecclesiarum, quibus præfuere, in bonis temporarijs incremento. Episcopi è nostra Ecclesia assumpti, hi sunt: Nortbertus Magdeburgensis Archiepiscopus, Euermodus & Isfridus Raceburgenses Episcopi, Vualonus Havelbergensis & Vuitgerus Brandeburgensis Episcopi, Flogerus Sagientis in Polonia præsul. Quod quidem cum nos Comitum nostrorum Godefridi & Othonis, quorum sæpè in angustijs experti sumus opem, meritis factum existimemus, vitam eorum partim annotare voluimus, vt ea & nobis rectè viuendi exempla suppeditet, & alios ad similia inuiter.

Sanctoru vitam bene viuendi exempli suppeditant.





**G**OMITES nobilissimi Godefridus & Orho, fundatores cœnobij nostri, à regia feruntur stirpe traxisse originem. Patrem habuere Godefridum, in Vuestphalia natum: matrem Beatricem, natione Sueuam. Auus eis fuit Hermannus Comes, cui coniunx erat admodum religiosa, Gerbergis ab Hunenberg. Ipse verò Hermannus Dei fuit cultor eximius, & in præstâdis eleemosynis valdè liberalis. Sustentabatur ab eo pauper quidam. Is sibi diuinitus ait indicatum, fore vt visum reciperet, si aquâ suis admoueret oculis.

qua Comes rictu manus suas abluisset, manus. Accepit aquam, admouit oculis, & confestim ab oculis caligo depulsa est. Tanti viri nepos fuit Godefridus noster, vir summa mâsuetudine, singulari comitate & gratia, multa benignitate, sermone facundus, consilio prudens, in militia strenuus, sed militandi Regi immortalis, & cum illo ferendæ Crucis cupientissimus. Cum aliquandò suos videret aliena diripere, & prædas agere, sic Dominum deprecatus est: Obsecro immensam bonitatem tuam, bone Iesu, vt me è medio iniquitatis huius eripias, & in die iudicij paratû & immaculatum me tibi exhibeas. Scio enim, æquissimè iudex, in meû redundare culpam, quicquid à meis delinquitur, & si quid à me dissimulatû erit, te id seueriter vindicaturum.

Cum adhuc singulari tegetetur habitu, bellû ei fecere ciues Monasterienses. Itaque quidam ex ministris eius cum multis alijs multa pecora abegit, & cum illa præda, ante in porta Comite, gloriabundus aduentabat. Sed vir pius, iustitiâ tenax, vbi cognouit quid actum ab illo esset, animo commotus, ait ad seruos suos: Ite ad nequam illum raptorem, dicite quæ illi ne sit ausus vnquam in meum venire conspectum, nisi prius satisfaciatis eis, quos præter ius fasque læsit, restituatque prædam inuicem. Etsi enim ciues Monasterienses in præsens nobis, fortassis non absque culpa nostra, infesti sunt, non tamen debuit temerarius ille homines rucolicos & innocentes sub nostri nominis prætextu vexare & affligere. Hæc postquam ille resciauit, valdè territus, singulis quibusque res ablatas anxie restituit.

Erat autem Comiti Godefrido frater Orho, ipso iunior, sed instar leonis sæuiss. Eum Godefridus ad idem sanctitatis propositum induxit: eiusque coniugem prorsus renitentem (quæ vnica fuit filia Comiti Friderico de Arnesberg, per quam totam illius ditionem, quod sola esset hæres, si mansisset in mundo, adepturus erat) salutariibus adhortationibus eò permouit, vt sacrû velamè accepit. Porro castrû suum Cappenberg & omnia sua ipsis ferijs S. Petronillæ virginis, Deo obtulit, in vsus pauperû Christi celsura: præterquæ, plura monacharum cœnobia, ab ipso constructa, tria monachorû monasteria, in Cappenbergo, in \* Varbar & in Eluenstat condidit: in quibus voluit monachis esu carniû interdictû. Sed propter hæc ministri eius mire cum conuicijs profciderunt, cogebaturque audire ab illis, ipsum è potestate exiisse & mente captum esse, quod auscultaret impostori illi & fallacioso Nortberto: quo suadente, tam sublimem mundi huius gloriâ stultè cõtemneret, ipsosque miserè destitutos relinqueret. Verum ijs inter alia etiam ita dicere solebat: Si diligeretis me, gauderetis vtique, quia vado ad patrem. Etsi autè à suis ea quæ diximus, ijsque cõsimilia ferret, at tamen principes eius facta admirantes, summè eum venerabantur. Et ipse Imperator Henricus, consanguineus eius, ad quem ante conuersionem cum magno comitatu venire solebat: sed à conuersione, cum posceret fratrum vtilitas, pauper & capillis deformis cum paucis se conferre nõ erubescibat, simulatque in conspectu suum venit, omnibusque in manu erant, reiectis, cum humanissimè accepit, in eiusque complexum ruens, sic exclamauit: Gratias ingentes ago Deo, cognate charissime, quod te hodiè mihi videre licuit. nec enim hac die talis, & tam singularis viri me conspectu fruiturum existimaui.

At verò Fridericus Comes Arnsbergius, homo profanus & avaritiæ cestro percitus, valde infremuit, & arte veteratoria vsus, ait filiâ suam astutè in fraudem impulsam, & iustæ hæreditatis porcione malo dolo priuatâ. Atque sub hoc prætextu multis iniurijs beatum virum affecit, multasque ei irrogauit contumelias: aitque Cappenbergenfi castro, quod filiæ suæ dotem asserbat, cuique totius Vuestphaliæ regio paruerat, eam ipsam filiam suam priuari non debere. Ea tempestate principum & nobilium conuentus fuit Traiecti apud Henricum Imperatorem. Erat ibi etiam

Januarij 3  
Cap. 1.  
Beati Godefridi parentes.

Cæcus videt.

Timor Dei in eo quantus.

Cap. 2.

In iustitiâ que redit vniciue que quod suum est.

Cap. 3.

Multa condidit monasteria.  
\* Varlar

Iohan. 14.

Vt ab Imperatore exceptus sit.

Cap. 4.

Multis iniurijs afficitur ab æmulo.



14. etiam Fridericus Comes Arnebergius. Aderat etiam quidam Suevica princeps, qui se simulans prorsus non nosse Comitem Fridericum, in illo procerum consensu falsè admodum perstrinxit illum, ita dicens: Celebri apud nos sermone vulgatum est in signe præpotētis Dei beneficium, duos Cappenbergenses Comites, diuina inspiratione compunctos, omnia sua, immò verò etiam seipfos Deo obtulisse. Quos ego viros planè felices dixerim, vt qui nostris temporibus eximium sanctitatis & voluntariæ paupertatis de se exemplum præbeant. Sed interim, proh nefas, quidam vicinus, satanæ administer, Fridericus Comes Arnebergius tam præclarum facinus, vt aiunt, impedire conatur, & cupiditatis atra nube cecatus, ipsi Deo, quod nemo Christianus ambigit, bellum facere, non veretur. Quòd si verò sceleratus ille aduersus Deum præualuerit, equidem fateor, me non admodum libenter illi deinceps seruiturum, vt qui tantam sui nominis iniuriam ferre sustinuerit. Hac cum princeps ille irridiculè diceret, Comes Fridericus incredibili pudore affectus, oculos huc illucque vertebat. Neque enim vel principis illius vultum ferre poterat, neque in illo conuentu, conscientiæ stimulis eum exagitantibus, vel mutire ausus fuit. Erat autem Fridericus ille homo crudelis, semper apud se multos detinens captiuos, vinculis & carceribus implicatos, quibus tamen nec in extremis, quantuncunquè alijs deprecantibus, parcere voluit: nec ea, quam diximus, ignominia permoueri potuit, vt se corrigeret. Nam & ipsi patri Norberto comminatus est, si posset eum comprehendere, vnà cum alino ipseus se eum suspensurum, visurum vter maiori pondere sit. Omnes etiam fratres, nunc intentando minas, nunc ad eorum fines cum militari manu accedendo vsque adeò nonnunquam exterruit, vt cum patre Norberto & Godefrido vno animo tanquam oues ad eadem excipiendam suas pararent ceruices, cum prius inuicem confelli essent peccata sua, portisque vltro apertis, martyrium & indubitanter & alacriter expectarent. Sed cum Deus omnipotens, non quidem voluntate mutata, sed tamen re infecta, & omni conatu frustratum, qua venerat via redire compulit. Eius mentum quandoque vir Dei Godefridus in magna hominum frequentia, multis vltro citroque habitis sermonibus, apprehendit, aitque illi: Cur adeò caducis & vilibus hisce rebus inhias miser? Velis nolis, iam tempus aduenit, quo in puluerem redigeris. Idem autem vir Dei pro Christo mori iuctidissimum putabat, dicebatque: Quem admodum scopæ, multo vsu detrita, tandem in ignem iniiciuntur: ita ego cupio corpus meum Christi seruitio confectum & exhaustum, vexationum & afflictionum igne demum consumi.

Eius amulus Fridericus Comes egregiè confunditur & irridetur.

Crudelitas Friderici Comitis quanta.

Prædicitur beatus Godefridus suam celere mortem.

Cap. 5.

Iusta Dei vitio in prorem iniquum.

Cap. 6.

Stabilitas viri sancti & constantia quanta.

Elemosynarum eius.

Cum autem impius ille Fridericus, vt erat à viro Dei prædictum, celere sequè dignū vitæ exitum habuisset, (Quidam enim frater priusquam nunciata esset mors eius, in visu adspexit eum ab immani quodam leone denotari) Francus quidam impurus coniugem beati Godefridi, que iam sacrum velamen acceperat, demone inestigante rapuit. Occurrit autem ei vir Dei prorsus inermis, repetens vxorem suam. Ille verò correpto gladio occidere eum voluit. Cernens id vir beatus, tanquam agnus tacitus ceruicem ei protinus obiecit: sed nequam homo terrore fractus, ferrire non potuit. Tandem vir Dei coniugem, post multos eius reducendæ causâ exantlatos labores, cella restituit, & Francus ille non diu post lancea confossus perijt. Sparsus autem hac occasione rumor est, & ad Mosam vsque perlatas, Godefridum poenitere accepti monastici habitus: itaque & vitam monasticam & fratres deseruissè, vxoremque repetiisse suam.

In assumptæ beatissimæ Virginis solennitate, quando monasterij nostri ambitus consecratus est, quis satis explicare queat, quos tentationum impetus, quos fluctus quasve tempestates pertulerit, alijs atque alijs in diuersa eum trahentibus, mira que improbitate ei persuadere conantibus, nè tam præclarum & egregium locum desereret: ipso etiam antistite, ea quæ carnis sunt sapiente, & pro castro illo alium locum ei offerente? Sed ille nec terroribus frangi, nec vlla tempestate everti poruit: aitque constanter: Nulla ego deinceps ratione feram, vt in hoc castro mundanæ vanitati seruiatur. Itaque si quadruplò plura offeratis, quam valeat hoc castrum, nunquam ego patiar illud negocijs mundi huius occupari. Centum & quinque ministros suos cum eorum vxoribus & liberis magnis affectos beneficijs cum alijs egregijs muneribus Monasteriensi donauit Ecclesiæ: præter alia multa, quæ Ecclesiæ Colonienfi alijsve locis, prout eorum prouisores petière, elargitus est. Postquam

SURIUS

aber  
Nover  
RVIII  
5



DE GODEFRIDO COMITE CAPPENBERGENSI. 15

Postquam autem ab eiusmodi molestis infestationibus data illi pax est & tranquillitas, licuitque in monasterio quiete & pacifice vitam degere, quam tum ille purgatissimis vixit moribus: equidem sancte affirmare ausim, nullius id hominis sermo posse explicari. Mira eius erat abstinentia, ita ut crebro non nisi pane & aqua victiraret. Cumque mensa cum alijs assideret, aut in preces incumberet, aut Dei verbum audiret, ob desiderium æternorum, vberim ab eius oculis manabant riui lachrymarum. Studebat in omnibus appetere contemptum sui. Indigna quæque & extrema seruitia nunquam fastidiuit, etiam ad vilissima paratus. Oblatam à fratribus venerationem humiliter vitauit: leprosos, aut morbosos, aut alios quosuis non contempsit: immò de cuiusdam ægroti sordidissimo vase potum hausit. Tantum verò ei charitatis & eleemosynæ studium fuit, ut domum hospitalem suis impendijs construxerit, atque in ea pedes pauperum abluerit, nummos & eleemosynam distribuerit. Erga omnes paterna quadam animi beneuolentia ferebatur, Comitemque se appellari tulit molestissimè, haud secus atque virus quoddam Comitum nomen refugiens. Inimicos omnes dilexit propter DEVM, obrectatorum linguas maledicas tulit patientissimè, ipsamque Comitem Fridericum cum magno putore animam exhalantem ita planxit, ut David Absolonem filium suum, fundatus enim erat supra firmam pe-

Cap. 7.  
In monasterio vixit.

Humanitas eius in pauperes.

2. Reg. 18.  
Matth. 7.

Cap. 8.

Vt suos cõfratres exhortatus fuerit.

S. Norbertus à Bernardo celestis fistula nuncupatur.  
Cap. 9.

Nõ ferrari Godefridi præsentia demò.

Cap. 10.  
Gen. 12.

Obedientia eius quãta.

Ordo Praemonstratè vnde dicitur.

tram. Cum fratres quidam remissi ac tepidi de rigore monasticæ disciplinæ & vitæ paululum relaxando suggererent, ille spiritu Dei plenus sic respondit: Qui ingenitum fluitium nauis transmittere volunt, longè supra illum locum, quem è regione alterius ripæ attingere cupiunt, nauim soluunt propter impetum fluminis, semper eam secum ad inferiora rapientis. Ità ergò & nos fratres, qui hoc mare magnum trajcere contendimus, in quo sunt reptilia, quorum non est numerus, semper debemus confirmare animum & ascendendum nitendumque superius. semper enim humana imbecillitas & quidam negligentia torpor ad descendendum propensior est: multumque vereor ( Qui enim spernit modica, paulatim defluit) nè in posterum Ordo noster sensim descendendo, ad teporem pristinum relabatur. Tanta illi inerat facultas & gratia exhortandi, ut pater Norbertus de illo gratulabundus diceret: Postquam ego in prædicationis cursu delassatus substitero, Godefridum filium meum loco meo, ut solent cerui, excitabo. Ceruus enim aiunt, cum se sentiunt supra vires instantia venatorum exagitari, alios pro se excitare ceruos. Hunc patrem Norbertum, ut id obiter dicamus, beatus Bernardus Abbas ob prædicationis suauitatem, cælestem fistulam appellat.

Vir quidam magnæ sanctitatis & grauitatis eo anno, quo nostrum institutum complexus est, multas hostis maligni, easque infestas sensit tentationes, nequissimo demone eius humeris insidente, & ab omni deuotione eum perpetuò retardare conante. Cumque orando se coram altari prosterneret, diuinam imploraturus opem, non raro vidit demonem deformi habitu & vultu terribimo. Cum sic autem affligeretur, beati Godefridi præsentiam exoptans, ad eum se conferebat. Illo verò conspecto, mox ab eo fugit demon, mirumque sensit tum corporis, tum animi refrigerium. Quòd si Comitem illum videre non posset, simulatque audiuit vocem eius, eandem persentiebat gratiam. Nouerat autem sanctus Comes ex diuina reuelatione, nullo mortalium id ei indicante, quandò ille frater eiusmodi molestijs afficeretur. Itaque solebat crebro illum tum inuisere, & anno illo sic decertantem egregiè consolando corroborare.

Denique ut cum summo Patriarcha non desset illi obedientiæ meritum, dictum est ei à patre Norberto: Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi. Quod quidem ille cum multa alacritate facere non distulit: abiturusque cum Othone fratre suo, Si quid inquit, mi frater, hætenus reliquum fuit, cui necdum perfecte nuncium remisimus, id iam totum in Christi nomine abijciamus, & ad obedientiæ iter impigri nos accingamus. Tandem venit ad locum, reuerà à Domino, iuxta nomen suum, Praemonstratum, vbi noster Ordo sumpsit exordium: atque illic cum fratre suo acolythus ordinatus est, & ambo sanè angelicæ vitæ suæ exemplis plurimos roborarunt. Studebant enim humilitate fratres omnes anteuertere, quemadmodum etiam mundi huius claritudine & dignitate antecelabant.



Cap. 11.

Porro autem vir Dei Godefridus incredibili ad Christum proficiscendi & ex hac vita emigrandi flagrabat desiderio. Sapè enim focijs eius in itinere quiescentibus, vti solet funus componi, dum celebrantur exequia, sic ipse supinus iacens, manus & brachia componebat, magno cordis clamore dicens ad Dominum: O vniã veniat hora illa, qua hinc discessuri sumus. Vtinam illi horè me præparare digneris Domine Deus meus. Nec Deus distulit preces eius, sed mature eum è medio iniquitatis eduxit. Cùm enim annum vnum egisset Præmonstrati, à Nortberto iã Magdeburgensi Archiepiscopo reuocatus est. Quòd autem mundi pompam & strepitum agrè ferret, Dominus eum ad illa cælestia euocaturus præmia, lenta pulsauit agritudine. Percepta igitur patris Nortberti benedictione, ad Eluentsidense monasterium se contulit, vbi morbus in dies maioribus est auctus incrementis. Aderat ei Ortho frater eius germanus cum alijs fratribus, quibus ille aiebat, se magno teneri è vita abeundi desiderio: dicenti que vni ex ijs, qui aderant, Absit Domine, vt ita nos desolatos relinquant: ille tanquàm indignabundo vultu respondit: Quid est, ista ter, quod loqueris? Quamobrem, oro, pœnitentiæ habitum accepimus? Quare autem etiam pro Christo nitimur mortificari tota die si non hisce laboribus id spectamus, vt quàm primum liceat euolare ad Christum? Optandum profectò mihi est, vt breuiori possim via ire ad eum, & ad conspectum vultus eius, quem semper concupiui, celerius perungere. Hæc illo dicente, Ortho frater eius magno animi dolore cruciabatur multumque lugebat: sed eum cõsolans vir beatus, inter alia multa sic ait: Ea causa, mi frater, omnia propter Deum reliquimus, quòd nos mortuorum certissimè sciremus: nec possumus optatam operum nostrorum mercedem recipere, nisi corpus hoc morti succumbat.

Cupit discipulus & effectus Christi.

Infirmatur.

Cap. 12. Sacro oleo inungitur.

Sacro deinde vnctus oleo, pacis osculum cunctis præbuit fratribus, atque ad illos: Scio mediũ honoris & Ordinis nostri zelo permotum, interdũ quosdam seuerius allocutum. Si quem igitur ex vobis ea re offendi, quæso id vt mihi condonetur. Sed ad hæc ei non verbis vllis, sed lachrymis responsum est. Omnes enim valde dolebant. Paulò post ait ad fratrem suum: Frater mi, audio voem dicentem, Exite obuiam ei. Fratri autem, qui sedulus ei assidebat, breui interiecto spatio sciscitanti, quid haberet spei, Latino sermone respondit: Spe magna ego sum, nec si mihi liceat toto potiri orbe terrarum, vel paululum in hoc velim degere exilio. His dictis, parùm conquieuit, apertisque mentis oculis, subito cum ingenti exultatione dixit: Veniunt nuncij Domini & creatoris mei: moxque idibus Ianuarij spiritum reddidit anno à Christo nato millesimo centesimo vicesimo sexto, etatis sue ferè tricesimo.

Reddit spiritum.

Cap. 13.

Impensè autem amabat illum Gerbergis Abbatissa, patris eius filia: eaq; sæpius rogauerat eum ab ipsa discedentem, vt vel viuus, vel mortuus breui eam rursus inuiferet. Ei ergo vita functus statim apparuit in eius monasterio, miro decore conspicuus, & aureo diademate coronatus. Illa vero nesciens eum è vita decessisse. Quid est inquit, dilectissime Godefride, quod sic coronatus ingrederis? Tum ille Noueris, ait, me modo sine vlla dilatione, aut vllò seuerioris examinis periculo ad summi Regis palatium commigrasse, atque tanquam Regis immortalis filium beata immortalitate vestitum. Er nè forassis dubites lege quod inscriptum cernis diademati meo. Legit igitur hæc verba: Induit me Dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circumdedit me, & tanquàm sponfam decorauit me corona. Sensit autem diuinitus id fieri, moxque fratribus Cappenbergensibus indicauit beati viri obitum, & pro eo Missæ sacrificium offerendum curauit. Post dies decem venit eò Dominus Ortho Comes, felicem fratris sui è vita excessum annuncians: compertumque est ea hora eum defunctum, qua Gerbergis Abbatissæ apparuerat.

Apparet Gerbergis Abbatissæ in magna gloria.

Esa. 61.

Cap. 14.

Fœmina quædam sanctimonialis eius loci, qui Elcene dicitur, diro vexabatur dentium cruciatu: cumque nullum suppeteret remedium, in memoriam rediit beati Godefridi, quem viuentem cognouerat. Eum igitur toto animi desiderio cepit implorare, vt suis precibus apud Deum tam immanni subueniret dolori. Mirares: euestigò dolor ille omnis euanuit. Eodem morbo dentium quidam è fratribus nostris, qui sancto viro, cùm esset in humanis, familiaris fuit, laborabat. Postquam igitur preces illi obtulit etiam ipse protinus curatus est.

Duo dolere dicitur liberantur.

Cap. 15.

Fuit apud Cappenbergum pastor quidam religiosa vita. Is aliquandò grauissimè laboras, ita vt moriturus videretur, multas malignorum dæmonum infestationes per

SURIUS

aber  
Nover  
RVIII  
5



perit. Vbi autem de vita eius desperatum fuit, nocte Supprior admouit eum, vt sepulchrum beati Godefridi uisitet, atque ex eius eleemosyna reficeretur. Fecit ille vt fuit admonitus, moxque toto se sensit corpore sanum, & omnia dæmonum phantasmata euauerunt.

Quidam ex fratribus nostris sacerdos fistulæ morbo dies non paucos ad eum afflictus fuit, vt vix mouere se posset. Itaque alienis manibus ad templum adducebatur. Interim aduenit anniuersarius Comitis Godefridi dies, & ecce frater iste non sine multa difficultate ad templum reptans, vt illic viro Dei Vigiliis celebraret, ad adytum siue chorum eius peruenit. Tum verò ab imo pectore, cum multis lachrymis depromens preces, salutis rogabat authorem Deum, vt intercessione viri Dei spes & in columis effici mereretur. Preces illas repentinus effectus cosecutus est. Cœpit enim sensim mox euanescere morbus. Projicitur baculus, subsequiturque salus.

Accidit cuidam ex nostris fratribus, ad nocturnas preces maturius surgenti, vt paululum in lectulo residens, rursus obdormiret. Interim fratres procedebant ad templum. Igitur vir Dei Godefridus lumine illustris ei adest dormitanti nomine. que eum compellans, Frater mi ait, surge ocyùs: iam enim fratres in Chorum ingrediuntur. Surgit ilico frater, & celeri gradu sequitur præcedentes.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO DE  
TRANSLATIONE SANCTI HILARII  
Episcopi.

**N**AVDEAMVS & exultemus, dilectissimi, dum ad recolenda beati Hilarij sublimia merita solenniter conuenimus. Ipsa quippe nos insignis vocabuli dignitas prouocat, vt mens nostra spirituali lætitia affecta, plausibiliter hilarescat. Nihilominus & hoc dignum est vt dum glebam corporis eius tenuemque puluisculum tanto præferri apud homines honore conspiciamus, quantum gloriæ pondus in cælestibus possideat, vbi verus & incomparabilis honor est, mēs nostra perpendat. Sed libet iam translationis huius historiam succinctè transcurrere, nulli deinceps de præclara solennitatis huius origine prorsus expediat dubitare.

Porro autem dū Confessor Christi Tredelinus beati Hilarij monasterium, quod in Pictauesi suburbio situm est laudabiliter regeret, ibique sanctæ conuersationis insignibus disciplinis & præclara morum honestate polleret, beatus Hilarius illi per visionem manifestus apparuit, & inter alia nonnulla hoc illi quadam viuentis imperij authoritate mandauit, vt videlicet ipse, simul & Pictauesis Episcopus ad Regem Francorum, qui tunc rerum moderabatur habenis, incunctanter accederent, & sumptus impendia, quibus ampliari & augustius fieri monasterium posset fiducialiter postularent. Quibus verbis insuper addidit, vt instaurato nouiter monasterio, locum sibi sanctus Abbas congruum prouideret, in quo corpus eius, facta translatione, reconderent. Quos nimirum felicitis oraculi legatione perfunctos, Rex clementer ac benignè suscepit, eisque magnifica regiæ liberalitatis munera contulit.

A fundamentis ergo monasterium per latomosac cæmentarios denuò constructas, & pollucibiliter instaurantes ministri Domini tandiù coeptis indefessi laboribus insisterunt, donec non modo surgentis structuræ machinam ad consummationem vsque perducerent, sed etiam vtrinque parietes, hoc est, intus & extrinsecus radiatis musui decore vestirent. In quo videlicet opere, vbi regij muneris summa defecit, Episcopus ex Ecclesiasticis facultatibus supplere quod deerat non cessauit. Tandem itaque monasterio, non modo consummatæ fabricæ structura perfecto, verum etiam sacerdotalis officij benedictionibus dedicato, mox demoliti sunt tumulum, in quo sanctum fuerat corpus humatum. Constituto igitur die, in quo sancta membra transferrent, præcedente nocte dum Episcopus, simul & Abbas in vigilijs & orationibus iugiter pernoctarent, repente conspiciunt, quod beati Angeli